

Ա. ՏԱՐԻ

Ժիշ 20

1927

ՀԿԸ 8

Համը 5 դրուց.

ՅԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Տաղը 10 դրուց.

Չպարհած գրություններ չեն վերադասութիւն.

Համը 5 դրուց.

ԶԱԻԵՇՑԸ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻ

Մեղուի Հոկտ. 8ի թուոյն մէջ Պաքըր գիւղի Ազգ. Տատեան վարժարանին շուրջ ծագած տագնապը պատմեցինք, ի վեր հանելով իր զաւշտական կողմերը:

Կը յիշուի թէ, Տնօրէնը հրաժարեցուցուած էր, բայց այս վերջինին «արժանապատութիւնը» վիրաւորուած ըլլալով, չէր ընդուներ հրաժարեցուցուիլ եւ կը շարունակէր մնալ իր պաշտօնին վրայ, նոյն իսկ տնօրէնի թոշակով իրեն ուսուցչական պաշտօն առաջարկուելէն յետոյ ալ Ուսումն. և Քաղաք. ժողովներ միջամտած, և յետ քննութիւններու թաղ. Խորհրդոյ որոշումը հաստատած, և հրաւիրած էին Տնօրէնը՝ համակերպելու Տնօրէնը առ ոչինչ համարած էր վարչական որոշումն ու հրաւերը, և կը, շարունակէր իր պաշտօնը թաղ. Խորհրդուրդ և Հիմնադիր հրաժարած էին: Ասոնք օր մըն ալ յանկարծ ետ կ'առնեն իրենց հրաժարականները, և Քաղ. ժողովին արժանապատութիւնը փրկերու համար, կը յօժարին պահել Տնօրէնը իր պաշտօնին մէջ: Հսկնք այն ատեն թէ «Եւ ծնաւ մուկն չնչին»:

Այս կերպով ամէն մարդ կարծեց թէ ինդիրը փակուեցաւ, բայց ահա՛ առջի օր օրաթերթերու մէջ կարդացինք թէ թաղ. Խորհրդուրդ յանկարծ հրաժարական տուեր է, «նկատելով որ կարդ մը պաշտօնական և ոչ-պաշտօնական անձերու կողմէ դրդումներ եղած էին Տնօրէնին, դժուարութիւններ յարուցանելու համար Խորհրդուրդին գործունէութեան առջև», ինչպէս կը գրէ Ժամանակի: Քաղ. ժողովը անմիջապէս ընդուներ է հրաժարականը և որոշեր է Առժամեայ Խորհրդուրդ մը կազմել «որ վարելով հանդերձ ընթացիկ գործերը, նոր ընտրութիւն կատարետայ»:

Ասոր կ'ըսեն՝ «ի՞նչ պահք, ի՞նչ կաղամբի թթուած»:

Երբ վերջին անդամ թաղ. Խորհրդուրդը որոշեր էր Տնօրէնը պահել իր պաշտօնին վրայ, կարծեցինք թէ հցւսկ յետոյ համոզում գոյացուցեր

է թէ անմեղ է ան: Բայց ահա՛ քանի մը օր յետոյ իր անակնկալ հրաժարականը վեր ի վայր կը շրջէ իրականութիւնը իր պաշտօնին մէջ. իսկ հաստատելէ յետոյ հիմա ի՞նչու կը հրաժարին նոյն Տնօրէնին պատճառաւ: Նորէն կ'ըսենք. ի՞նչ պահք, ի՞նչ կաղամբի թթուած:

Իսկ Քաղ. ժողովին «արժանապատութեան» խնդիրն ո՞ւր մնաց:

Քաղ. ժողովը հաստատած էր Տնօրէնին հրաժարեցուցումը, և Տնօրէնը կը մնայ իր պաշտօնին վրայ, անոր փոխարէն՝ հրաժարած է թաղ. Խորհրդուրդը որուն իրաւունք տուած էր Քաղ. ժողովը: Հակառակ ասոր սակայն, Քաղ. ժողովը անմիջապէս կ'ընդունի թաղ. Խորհրդուրդին մէջ նաւարկելը աւելի ուշադրաւ չպիտի ըլլար մեր հոտեւ ձգելու յուսաւոր ակոս մը: Այդու մեր գեղեցկութիւնը պիտի նուազէր, մեր լոյսը պիտի կորոնցնէր իր պայծառութենէն:

— Աչմարի՛տ է, կ'ըսէ իր մեծ քորերուն, մենք գեղեցիկ ենք, փայլունք, բայց չմինչոյն տեղը կը մնանք միշտ. միջոցին մէջ նաւարկելը աւելի ուշադրաւ չպիտի ըլլար մեր հոտեւ ձգելու յուսաւոր ակոս մը: Այդու մեր գեղեցկութիւնը պիտի նուազէր, մեր լոյսը պիտի կորոնցնէր իր պայծառութենէն:

— Պղաբ'կ յիմար, պատասխանեց փառայեղ աստղ մը, ո՞վ ևս գուն որ կը քննադատես մեր Արարչին գործը: Շայանդուգն ես՝ ուղելու համար փախի հասաւասուած կարգ ու սարքը:

— Ք'յրս, գուն ալ ինձ պէս պատմութիւններ չես լսած այն մթին մոլորակին վրայ, որ նոյնպէս միջոցին մէջ արձակուած է, մեզմէ վար: Ան կ'արտադրէ, կ'ըսուի, շքեղ և հոտաւէտ ծաղիկներ մեզ անձանօթ բուսականութիւն մը թոշուններ որոնք անտառները կ'ողեւուրեն իրենց զմայիշ երգերով: Ժամանակ առ ժամանակ, չե՞նք տեսներ հոգիի մթոչիլը որ կ'երթայ մինչեւ երկինք: Ա՛ն կ'ուզեմ այցելել երկիրը և տեսնել իւնակիչները:

Առանդ սպասելու պատասխանի մը՝ ի մեծ քոյքերուն փորձառութենէն և իմաստութենէն օգտուելու համար, պղտի աստղը հեծաւ լուսաւոր ճառագայթի մէջ վրայ և ոլացաւ դէպի երկիր:

Հոն հասաւ երր այդր կը սպիտակի լեռներու գագաթը, երբ արեգը՝ իր տառակայթներով մթնոլորտը ձեղքելով՝ պայծառ օր մը կը մկսէր: Պղոի ասողը նախ շախ շախաւ տիեզերքի այս արքային գեղեցկութենէն որ՝ ի ծագենի ինքինքն իրը ի հայելով՝ կը տեսնէ վեհաշուք ովկէանին մէջ:

— Այս ո՞չչափ գեղեցիկ է երկիր աղաղակեց:

ԳՐԱԿԱՆ Է ԶԵՐ

ԾԱՂԻԿՆԵՐՈՒ

ԱԻԱՆԴԱՎԵՊԵՐԸ

ԶԻՒՆ Վ. Ա. Բ. Դ.

Երկնքի խոր կապոյտին մէջ, քաղցրիչեր մը ամառուան, պերճ աստեղունք, անհամար, կը չողային եւս քան զեւս առաւել փայլով, և կարծես այս կերպով կը փառաւորէին զորութիւնն զիրենք ստեղծող Արարչին: Յանկարծ, գովասանքի այս շքեղ ներդաշնակութեանը մէջ, պղտիկ աստղ մը աններդաշնակայինանից մը կը դնէ:

— Աչմարի՛տ է, կ'ըսէ իր մեծ քորերուն, մենք գեղեցիկ ենք, փայլունք, բայց չմինչոյն տեղը կը մնանք միշտ. միջոցին մէջ նաւարկելը աւելի ուշադրաւ չպիտի ըլլար մեր հոտեւ ձգելու յուսաւոր ակոս մը: Այդու մեր գեղեցկութիւնը պիտի նուազէր, մեր լոյսը պիտի կորոնցնէր իր պայծառութենէն:

— Պղաբ'կ յիմար, պատասխանեց փառայեղ աստղ մը, ո՞վ ևս գուն որ կը քննադատես մեր Արարչին գործը: Շայանդուգն ես՝ ուղելու համար փախի հասաւասուած կարգ ու սարքը:

— Ք'յրս, գուն ալ ինձ պէս պատմութիւններ չես լսած այն մթին մոլորակին վրայ, որ նոյնպէս միջոցին մէջ արձակուած է, մեզմէ վար: Ան կ'արտադրէ, կ'ըսուի, շքեղ և հոտաւէտ ծաղիկներ մեզ անձանօթ բուսականութիւն մը թոշուններ որոնք անտառները կ'ողեւուրեն իրենց զմայիշ երգերով: Ժամանակ առ ժամանակ, չե՞նք տեսներ հոգիի մթոչիլը որ կ'երթայ մինչեւ երկինք: Ա՛ն կ'ուզեմ այցելել երկիրը և տեսնել իւնակիչները:

Առանդ սպասելու պատասխանի մը՝ ի մեծ քոյքերուն փորձառութենէն և իմաստութենէն օգտուելու համար, պղտի աստղը հեծաւ լուսաւոր ճառագայթի մէջ վրայ և ոլացաւ դէպի երկիր:

Հոն հասաւ երր այդր կը սպիտակի լեռներու գագաթը, երբ արեգը՝ իր տառակայթներով մթնոլորտը ձեղքելով՝ պայծառ օր մը կը մկսէր: Պղոի ասողը նախ շախ շախաւ տիեզերքի այս արքային գեղեցկութենէն որ՝ ի ծագենի ինքինքն իրը ի հայելով՝ կը տեսնէ վեհաշուք ովկէանին մէջ:

— Այս ո՞չչափ գեղեցիկ է երկիր աղաղակեց:

Յանոյ գէպի գաշտավայրերն յառաջնալով, սքանչացաւ՝ աերեւներուն սիւթին քաղցր

ուակներու մրմռունջէն, սոխակներու զմայլիչ գեղեցկանքէն, ծաղիկներու գեղեցկութենէն, այլազանութենէն, անուշբոյրէն:

Երկրորդ անդամ ըլլալով, պղտիկ աստղն աղաղակց:

— Ո՞հ, ի՞նչ գեղեցիկ է երկիրը:

Եւ փափառկեցաւ հոն մնալ, բնութեան րոլոր այս գեղեցկութիւններուն և քաղցրութիւններուն մէջ . . . :

Եւ սակայն երկիր իջած էր ան, դիտելու զննելու համար նաև հոգիներ, նման այն հոգիներուն որոց՝ միջոցին մէջէն թափով անցնիլը տեսած էր երբեմք: Եւ շարունակեց ճամբան:

Հեռուէն տեսաւ բարձր զանգակատուն մը, բազմաթիւ տուներ. լսեց խուլ և անվերջ աղմուկ մը. . . «Հո՞ն ըլլալու է, մտածեց, երկիրը լեցնող մարդոց ապրելավայրը»:

Նորէն հեծնելով իր ճառագայթին վրայ, որուն լոյսը պակսած էր արդէն, պղտիկ ասաղը ոուրաց գնաց մինչեւ քաղցրաք:

Ի՞նչ հիասթափումի: Մուր են դաշտերու քաղցր մրմռունջը և թռչնոց գայլայլիկը: Մարդիկ իրարանցումի մէջ են. կը կուրին, զիրար կը խափին, կը ծեծկուին. տղայք իսկ, հակառակ իրենց անմեղունակ ակնարկին, անհնաղանգ են, ստախօս, բարկացող, և ամէնքը, տեսնելով զինքը՝ իրեւ օտարական մը անցնելու զիրքին մէջ, կարծես կ'րսէին. «Ո՞ւրկէ կու գայ սա. զինքը չենք ճանչնար»:

Մարդկային անարգութիւններու հետ շիռելով, խեղճ պղտիկ ասաղը հետզհետէ կը կորսնցնէր իր պայծառութիւնը, իր գեղեցկութիւնը. անհուն տիրութիւն մը կը պատէր զինքը. լացաւ, և տակաւ տեսաւ աղօտանալը իր գեղեցիկ լուսաւոր ճառագայթներուն:

Այն ատեն, ձայն տալով ծերուկի մը որ կը պատրաստուէր մտնելու այն եկեղեցին զոր հեռուէն նշմարած էր, մօտեցաւ անոր և ըսաւ.

— Յարգամեծա՛ր ծերունի, լսած եմ որ երկրի վրայ կան գեղեցիկ և մաքուր հողիներ. կրնա՞ս ըսել ինձ թէ ո՛ր է անոնց բնակավայրը:

— Տղա՞ս, ըսաւ իմաստունը, գուն ինձ օտարական և այս տեղերուն անձանոթ կ'երեւիս. գնա՞մ, վերադարձի՛ր հոն ուրկէ եկար, եթէ կ'ուզես պահել քուլոյդ և քու շեղութիւնդ:

Ասաղը մտիկ ըրաւ իմաստուն մարդուն հոսքերուն և ուզեց թոխչք առնել վերաստին. բայց իր ճառագայթները շատ աղօտացած էին, իր թեթեւութիւնը կ'անհետանար, դանդաղ կը յառաջանար, շատ դանդաղ:

Երիկունը վրայ կը համնէր. արևու հորիզոնին վրայ մներեւոյթ եղած էր, և ստացունք, իր քոյրերը, կը ոկտէին իրենքն զիրենք ցոյց տալ կապուտակ երանքին խորութեանը մէջ:

«Ո՞հ, մասածնց խեղճ պղտիկ աստղը, կրնա՞մ երթուլ՝ իմ տեղս դարձեալ բռնել անոնց քով: Ինքինքով շա՞տ տկար կը զդամ, շա՞տ ուժապատու եթէ զմնէ կարենայի սա լեռնէն վեր մազլցիլ և հասնիլ մինչեւ գագաթը, հո՞ն, վերը, անտարաւկոյաւ աւելի գիւրին պիտի ըլլար ինձ թոխչք առնել դէպ ի իմ լուսաշող բնկերներու:

Եւ տաֆանելի վերելքն սկսաւ Ապառամներուն, մացաներուն, ծառերուն քսուելով քսուելով, խեղճ պղտիկ աստղը նքողած, աչքերը դէպի ճաճանչափայլ երկինքը յառած, վերջապէս հասաւ գագաթը: Չիւնը ծածկած էր բարձր կատարները և աստեղաղարդ երկնքին տակ, այս մեծապայծառ և անբիթ սպիտակութիւնը՝ անպանոյց և տպաւորիչ գեղեցկութիւն մը կը յօրինէր:

Երրորդ անգամ ըլլալով, պղտիկ աստղը մրմնչեց:

— Ո՞հ, ի՞նչ գեղեցիկ է երկիրը: Բայց, երբ ուզեց թոխչք առնել վերատին, սպառած՝ վար ինկաւ, սպիտակ ասւանին վրոյ:

Այն ատեն, եռկնային պատգամաքեր մը իր թեթեւ թեւովն անոր քսուեցաւ և ըսոււ:

— Անխորնեմ աստղիկ, դուն քու տեղդ կորսնցուցիր երկնքի մէջ. հիմայ, պիտի մնա երկրի վրայ ուր առաջնորդեց գլուզ քու հետաքրքրութիւնը, բայց մարմինդ. իր ճառագայթներէն զրկուած, պիտի ունինաց ծաղկի մը ձեւը և շնորհքը: Այսուհետեւ ձխուապատպաթներուն վրայ պիտի փթթիս գուն, խաւարչտին հովիտաներու և շաղուուն գեղեցիկ երկնքին միշտիւ, փափուկ և աստեղածիւ. քու տեսքդ պիտի պարարէ աչքն՝ լեռնային մտասիթար գեղեցկութեան սիրահար մարդոց, և քոյրերդ քնիլի պիտի ծիրաղին ամսուան զեղեցիկ զիշերները:

Ահա՛ այսպէս, կ'ըսէ հին աւանդավէպ մը, ծնունդ առած է այն շնորհալի ծաղիկը որ կը կոչուի Զիկնվարդ (Rose des neiges կամ EdelWeiss).

Edmond Targis   Թարգմ. 8. Գ. Փ.

ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆԸ

Ամուսնութիւնը չունի հազցրութիւն, Երբ կը պակսի սէր, զորով, հեզութիւն. Ճիխութիւններու փարբամանակուր ի զոր ընալեն պատիւներ տրխուր:

Սիրոյ, զորովի տեղը կը բռնէ՛ Աշխառու սիս փայլ՝ փուշի, ներկէ. Մի հաւատար դու այս երջանկութեան մը չունի որրան սրերու խորան:

8. Գ. Փ.

ԿՐՈՒՆԿՆԵՐ ԿԱՆՑՆԵՒՆ

Կրունկներ կ'անցնեին
Մրապաս սարերէն,
Փախչելով լալագին
Երիկուան թափիծէն:

Իրիկուան հեզանոյց՝
Հովերէն մեղմալար,
Բոյրերէն խնկանոյց
Իմ հոգին կ'արբենար:

Եւ առուն մեղմովին
Կուլար լո՛ւր, մարզին տակ,
Երիկուան զովագին
Ծոցին մէջ մանիւսակ:

Այս, կուլար հոգիս ալ
Թափիծէն իրիկուան,
Մրժիկս ալ սիրահալ՝
Ցուցերէն սիրական:

ՎԱՂԻՆԱԿ

ՑԽՐՈՒԽՆԻ

Վերջին պահուն խորին ցաւով կը լսենք մահը Հարպիէի զիսուորական վարժարանի Տպարանին աւագ պաշտօնեայ և Ֆէրի գիւղի նախկին թալ. Խորհրդոյ անդամներէն ու նոյն եկեղեցոյ նորոգութեան և ընդարձակման ալ ստարող Տիրան էֆ. Թէրզեանի կողակից

ՏԻԿԻՆ ՄԱՌԻ ԹԷՐՁԵԱՆԻ

վշտափիթ մահը, որ տեղի ունեցաւ Ուր գիշեր յեէնի մահալէ, և մարմինը նը. օր փոխադրուեցաւ Երայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցին, ուր բշտեղի կ'ունենայ յուղարկաւորութիւնը:

Ողբացեալ Տիկին Մարի Թէրզեան մեզ քաջածանօթ էր պատերազմի շրջանին Ֆէրի գիւղի մէջ կազմուած Աղքատախնամ. Մարմնոյն իբր գործօն անդամ, և իբրև եկեղեցասէր, պարկեշտ և զարգացած Տիկին մը: Մեր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնենք իր գրականութեանը և մեր բարեկամին՝ Տիրան էֆ. Թէրզեանի և պարագայից:

Ա. Կ. ԹԵՎԵԱՆ

ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐ ԱՒԵՏԱՐԱՆԸ

6

3. Երբ թարգմանեցին Ասուուածաշունչը, անոր աշխարհաբարը ազդին լեզուն չէր, ո՞չ ալ այն ժամանակի գիրքներուն լեզուն էր։ Սյս թարգմանութեան մէջ, գրաբարին բոլորովին գուրսձուիլը, միանգամայն անոր ոճին բարձրութիւնը՝ հայ խոհանոցի և հայ շուկայի բարբարին իջուցուիլը միշտ քննադպատճեան առարկայ եղած են և պիտի ըլլան։

4. Երբ կուտեր թարգմանեց Աստ-
ռածաշունչը գերմաներէնի, թէև գերմա-
ներէն Աստուածաշունչը կային իրմէ
առաջ, բայց ասոնք ունէին աստրօրինակ
տեղական ոճեր, կատարեալ ալ չէին և
եղծուած էին ի շահ պապական եկեղեց-
ւոյ, հետեւաբար չէին կազմեր յատակ աղ-
բիւր մը Աստուածային պատգամներու ։
անոնք պէտք եղածին չափ տարածուած
ալ չէին Գերման ժողովուրդին մէջ։ Լու-
տերի թարգմանած Աստուածաշունչը տուա-
ջինը եղած է համկընալի ամբողջ Գերման
ժողովուրդին համար։ Լուտեր ունէր բո-
լորին հասկընալի ոճ և գաւուարարրառ
մը համաձայն Գերման ժողովուրդին պէտ-
քին։ Ինքն իբրեւ այն ժողովուրդէն ուս-
րած ուսուցիչ՝ կարող եղաւ ինքզինքը
հասկընալ Գերմաններուն։ Իր ոճն էր ոճը
փողոցի մարդուն, ոճը երկրապորձին, ոճը
գործաւորին, վերջապէս հասկընալի բոլոր
Գերման ժողովուրդին համար։ Իր թարգ-
մանութիւնը շուտով ընդունիլութիւն
դատաւ բոլոր Գերմաններուն մէջ։

5. Բայց մեր այս աշխարհաբար Ա. Մատեան բոլորովին տարբեր աղքեցութեան տակ թարգմանուած է: Եափս որ թարգմանողները կուտերի պէս նոր վարդապետութիւն մը սորվեցնելու չէին. երկրորդ, Հայերը, որոց համար թարգմանեցին, Աստուածաշունչի պատգամներուն անծանօթ և օտար չէին, ինչպէս Գերման ժողովուրդը: Երրորդ, Հայոց գրաբար Աստուածաշունչը եղծուած չէր իշան այս կամ այն եկեղեցին, ինչպէս զերմաներէն Ա. Մատեանները: Հայերը քրիստոնեայ եղած էին դարեր առաջ: Կրնամ ըսել թէ այս աշխարհաբար Ա. Գիրքի թարգմանութենէն առաջ՝ կարեւի չէր գտնել հայ մը որ տեղեակ ըըլլար Ա. Գրոց հիմնական կամ էական վարդապետութեանց, նորհէւ գրաբար Աստուածաշունչի և Հայ եկեղեցականներու պահպան Ունչ: Բ

բաւ մէջ կարելի էր հարիւր հազարներով
մարդիկ համրել որոնք Յիսուսի անունն
անդամ լսուծ չէին։ Մինչև իսկ հիմայ հա-
զարներով կարելի է համրել անձեր Ամե-
րիկայի մէջ որոնք տակաւին Յիսուսի

անունը անգամ լուծ չեն: Ահծ եղաւ իմ
զարմանքը առկի քաման ապրիներ առաջ,
երբ Միացեալ Նահանգներու Արիզոնա
նահանգին մէջ էի, տեսանելով աւղացի
Խնտիաններ որոնք երբէք Յիսուսի անունը
լսու չէին: Մանաւանդ նոր Կտակրամնի
վարդուպեսութիւնները Հայոց սրախն մէջ
եղած էին թի թէ իրենց էռթեանց մաս-
նիկները: Մանաւանդ երբէք պէտք չկար
նոր Կտակրամնի թարգմանելու, ալիս և
արհեստական ոճի մը: Ամբողջ Հայ ազգը
արդէն գլուէր ինչ որ բոլոր ական Սաս-
ուածաշունչը այսօր կը յսւակինի ոորդե-
ցընել: Ու Մեսրոպ և լր ընկերներ 4րդ
զարու մէջ թարգմանեցին մը Աստուա-
ծաշունչը լեզուի մը որ թէև հասարակա-
կան չէր, սակայն այն կրօնական դարերու
մէջ ան հասկնալի էր իրեն ոճը հայ երկ-
րակարծին, հայ վաճառակինին և հայ
արհեստաւորին: Եթէ այսօր Մեսրոպեան
թարգմանութիւնը քիչ կը հասկցուի,
պատճառն այն է որ սուզ կը ծախուի և
քիչ կը հարդացուի: Զայն ապրածելու
միակ միջոցն է սափակ Հայ ժողովուրդը
եկեղեցւոց բեմերին՝ կարդալու զայն իրեն
մինուկ հարազատ աղքիւր Աստուածային
պատգամմինը:

6. Ընդհանուր արդիւնքն այն եղած
է որ այսօր մենք ունինք երկու Մատ-
եաններ, մին մայրենի, անփափոխելի,
մաքուր, բնական, չառկընալի, միւսը
խառն և չափով եղծուած, պատեհական
և փափոխելի: Բայց ճշմարտութիւնը այն
է որ առաջինը այսօր աւելի մօտեցած է
մեր ժողովուրդին բարբառին քան երկու-
գար յառաջ: Աշխարհաբարքի, հոլովումը
անոր չուրջը՝ գայն մենք է հոռոցուցած չէ,
ընդհակառակը մեր աշխարհաբարք արեւա-
գարձային ոստում մ'ըրած է անոր բո-
րտափիքը: Եթէ չպահնայի այս փոխարե-
սութեան չափազանց նկատուելէն, պիտի
ուշի թէ մեր արդի աշխարհաբարք արե-
ւական - solar - մեծ կեդրոնին մօտեցած է:

Ներմութեան և լոյսի հաճոյալի կեդրոնք :
Երբէք անիկաց եղած չէ այշափ մօս զրա-
արթի՝ որչտի երկու դար յառաջ : Այսօր
մնոր հարիւրաւոր բառերը ու համար-
երը կ'արտասանուին Հայ Աստքելական
կեղեցւոյ գտակիներուն կողմէն իրեւ այց
և բէնի պէս Մէկ խոսքով , զրաբար
խտուածազունչը հասկնալի է բոլորին և
անի ինչ որ պէտք է, սնուցանելու համար ,
այ հոգին և Հայ լեզուն :

ԱՐԱՐԱՏԻ ՎԱՐԱՐԱԿԱՆ

ԴԵԴԱՆԻԿ (Tetanos)

Մարդիկ արկածով կը վիրաւորուին երբեքն, բայց անոնցմէ գրեթէ և ո'չ մէկը կը մտարերէ դեղանիկը։ Եւ սակայն ան սոյզ կերպով կը սպառնայ մեր կեանքին։ Զգուշացէ՛ք այն պղափկ վէրքերէն որոնք յառաջ եկած են հողի հետ շփում ունեցող առարկնյէ մը, որովհետեւ հողին մէջ է որ կը գտնուի դեղանիկի մանրէն։ Պղափէկ վէրք, և արդարեւ կը բաւէ ամենաթեթեւ, ամենաաննշան ճեղք մը մորթին վրայ, որպէս զի մանրէն ճամբայ զանէ արիւնին մէջ մանելու։ Զգուշացէ՛ք մանաւանդ գոցուած պղափի վէրքերէն որոնք թեթեւ դաւ մը չկը պատճառեն։ Արդարեւ, դեղանիկի մանրէն այն մասնաւորութիւնն ունի որ օդէ զուրկի տեղեր կը զարգանայ, գոց տեղեր։ Օրինակ մը, թէև որիշ շատ օրինակներ կարենի է յիշել։

Մանկամարդ աղջիկ մը, օր մը, ծաղիկ քաղած ատեն, փուչէ մը կը խայթուի ասիրն մէջ։ Քանի մը կաթիլ արիւն կելնէ։ Այյեւս ուշագրութիւն չըներ, և վէրքը՝ հազիւ տեսանելի՝ կը գոցուի։ Այլ ևս չի մտածեր անոր վրայ։ Եւ սակայն վէրքը ցաւ կը պատճառէր, երբ ճնշուէր։ Հինդ օր յետոյ, ասուուն, կը սկսի տարօրինակ պրկումներ զդոյ ծոծրակին և ծնոտին մէջ։ Երեկոյին, չէր կրնար բանալ բերանը՝ ջիզերու կծկումի մը հետեւ անքով։ Բժիշկ կը կանչուի։ Խեղճ աղջիկը դեղանիկ ունէր։ Երեք օր յետոյ մեռած էր

Բարոյական, բնաւ մ'արհամարէ՛ք
պղտիկ վէրքերը։ Ալքօղի կամ թէնթիւո-
ռիատի մէջ թաթիսցէք զանոնք կարելի
ողածին չափ շուտ, և եթէ գոցուին ու
արունակեն ցաւ պատճառել, բանս և
ոռէքր։ Ողին չփուամը միայն պիտի ար-
իլէ գեղանիկի մանրէին զարգացումը և
ազգանալը։ Անհոգ մի՛ ը լաք մանաւանդ
ըր հոգ քառաւած է մի բրին։

ԱԶԱՏՔԵՂԻՑ բժեկական յատկութիւն-
երը որո՞ց են: - Ազատքեղին աերեւ-
երը ճզմուելով՝ հմէ դրուին պիծակի
մեղուի խայթուածքի մը վրայ, ցաւր
ը մեղմի: — Եթէ ճզմուելով և պլորուե-
ով՝ ականջին մէջ դրուին, յաճախ կը
եղմնին ցուրտէ յառաջ եկած ակուայի ցա-
երը: Եթէ իբրև համեմ ուտենք ազատ-
եղը, կը գրգոէ ծոյլ ստամոքսն և ա-
քաները: Աքանչելի մզեցուցիչ մէ, եթէ
րան եռացած ջուր լեցնելով (թէյ պատ-
աստելու պէս), նոյն ջուրը խմուի:

Եթէ ուզտափուշցանած ես, մի յուսար ոսած տեսնել յասմիկ :

շդմ մզք մս մղովթանեսոսե զրամզոտիառաթ պմլ
: մնեսնելուու կհյո ոռողդթ
շասիուցաչսե շոռու կիվոտուցյլ : իսլղզե ծչյ պկժսուց
վզովզունմթա ու իսլղզստ վկոսյը փտ ոչժսուց վբժու
շեհջ մմսունեաթ նրանելդրա բգ չսե ոգ պմլ —
: ժղոյ չսե լու ժղպյու կի
շմթ շոռու ո չսե մղովթաստփոչյի մղջ չըթյ —

— Ծուարած և զղջացնած, հը՛, յարեց թագաւորը,
չեմ վստահիր իրենց կեղծ ձեւերուն. մանաւանդ որ
կասկոնցիի դէմք մ'ալ կայ իրենց մէջ։ Հոս եկէք,
պարո՞ւ։

Տ'Արդանեան, որ հասկցու թէ մեծարանքն իրեն կ'ուղղուէր, բոլորիովին յուսահատ կերպարանք մ'առնելով՝ մօտեղաւ:

— Լաւ ուրեմն, ինձ կ'ըսէիք թէ երիտասարդ
մ'է. բայց տղայ մ'է, պարսն տը Դրէվիլ, ճշմարիտ
տղայ մը: Եւ այս տղան էք որ սուրի այն խիստ հա-
րուածք տուալ ֆիւսարին:

— Եւս սուրի այն երկու սղուոր հարթաւծները Պէսոննիուի :

— *hpus*, *h'pusk*.

— Առանց հաշուելու որ, բատ. Աթոս, եթէ զիս
Պիքարայի ձեռքէն ազատած չըլլար, ստուգակէս այս
վայրկեանին պատիւը չափափ ունենայի Զեր Վեհափա-
ռութեան լաւոնեւու իմ ամենախօսին տառաջնորդ:

— Ուրեմն այս Պէտքնէցին ճշմարիտ սատանայ մընէ, պարոն տը Դրէվլիլ։ Այս արհեստով, կ'երեւի թէ չառ բաճկոնակ պիտի ծակէ և շատ սուրբք պիտի խորտակէ։ Արդ, կասքոնները միշտ աղքատ են, այնպէս չէ։

— Վեհափառ Տէր, պէտք է ըսկմ թէ իրենց լեռներուն մէջ տակաւին չեն զտնուած ոսկիի հանքեր, թէ Տէրն պարտաւոր էր այդ հրաշքն ընել, իրենց ի վարձատրութիւն այն պաշտպանութեան զոր նուիրեցին ձեր հօրն իրաւունքները յարգել տալու համար:

— Ինչ որ բաել կ'ըլլայ թէ, կասքոններն էն որ

մէջ մզսոս նմակը ։ ամամանուռ նամս ող պէջի կամակի
մադմույլ մվ ։ քորոտ զվիշ ժշմմդ մլուեղոյ նմառ ողին
քորոտ մլվանք պլոցուն մազոտ ժշմոս ։ ազգ զարդարմդիկամ
ովրումդ ո սոթմաց մվ մէմլուռի մրտզիրայրմզար տմզու
մս մզի վ հմմուռ նզի յուկ եղվէ ։ մէ Եռդիկուռ տու
։ մզուինչ մարտզուքմու սմու ։ սոթի ։ մէ անչսի մի օրվիկի
մս ոյ ։ մյ խսկացմանց մարտզուք մէ մզնանանքումտի սոթիր
։ անբուսուք մվ մսի մզչաց մարտզուռ լու սոթի

Դործածեք: Զարդարանք, ասելինագործութիւններ, արաբանկարներ չունեք: Իր խօսակցութիւնն իրողութիւն մ'էք անզրուադ:

Թեև Աթոռ հազիւ 30 տարեկան էր, վայելչակողմ
և մտացի, ո՞չ ոք գլուխ սիրուհի մուռնենալը կամ ո՞չ
կիներու վրայ չէր խօսեր բնաւ։ Միայն չէր արգիլեր,
երբ իր առջև անոր վրայ խօսուեր, թէե գիւրին էր
տեսնել որ այս տեսակ խօսակցութիւններ, որոց գառն
քառերով և մտրգատնաց նկատողութիւններով միայն
կը մասնակցէր, իրեն նամար լիովին անախորժ էին։
Իր վերապահութիւնը, իր անդնտերութիւնը և իր լուս-
կեցութիւնը զինքը ծերունի մը գարձուցած էին.
ուստի՝ իր սովորութիւններէն չը խոսորելու համար՝
վարժեցուցած էր Կրիմոն իր հրամանները կատարել՝ լոկ
իր մէկ շարժուձեւին կամ շրթունքներու մէկ շարժու-
ժին համաձայն։ Անոր հետ կը խօսէր ծանրակշիս պա-
տագաններու մէջ միան։

Կը պատահէր որ կրիմօ, որ իր տիրոջմէն կր վախւար՝ ինչպէս կր վախնան կրակէ, անոր անձին համար մեծ յարաւմ մը հանճարին համար այ մեծ յարգանք ու ենալով հանդերձ, կր կարծէր կատարելապէս հասկցած լլալ ինչ որ իր տէրը կը փափագէր, կը փութար կարելու ընդունած հրամանը և ճիշդ հակառակը կ'ընէր: Այս ատեն Աթոս կը բարձրացնէր ուսերը, և առանց արկանալու, կը ծեծէր կրիմօն: Այս օրերը կը խօսէր ի՞ւ մը:

Բորթոս, ինչպէս յայտնի եղաւ, Աթոռին բոլորու ին հակառակ քնարագութիւն մ'ունէք, ոչ մ'այն չառ առուեր, այլ և առաջ են խոր.

նպաստ մէջ քասու դապց տիկիդոտե ու մէջ զդունզ մոմու
-թոմ մը պագթամուտոց նստին ու ևսքոնմկմոյ մժպար
-ևոտեն սմո զվեստամունկց հղի մէջ մդքմոկ սոթմայ

ի սկզբանի ջնի ովհան մէց
և տեղ մէ պաշտօնի պատ մմկ ՛ բաժի պիշտայտի վելայտաթ
մէ մգասած կով պծո պմադ մմվիշտպնումէ Խրտստփ
ման պատ մէց ընտառատելիք ։ Յիշտուուք պիշտանկո մմաւ
տուունոս ու ։ Յանեպուա վեպու կով պծո պմադ մէտք

• ստ ժայռ մր վշտամփու մոյրմու և սվերմուն ու հզուն
մր մաշտամփու սովթմայ ՚նկր վակց ու ա բօյ բատ
լատումատուն մր Հոգ ուն մս շարատ ենթացման սովթն
մայքրու քտիայ պղմկ պալիկոս պշտուուժ եղքոքմսն
մհ ժապես սինուզայ հըլ երանմուչ դշամդղմկիսմ մի ո
շուն սմասե պշտամթու վմիւրան զատպաշտամթն մմզ

ՀԺՂՋԻ ՎԿՇԵՐԻ ՎԱՍԵՐՆԱԽՈՑՈՒՅՑ

մժուալիք չեղով ու պարագաներ չեղով
մզչ ոչ ոչենչով Խողխամտեկ պայման շամլ —
մսղու շաղդիմոց խազմոց
Հըսենէ ոչուզբու մզ մկատատե մսղու մայնելու ոչըրտ
ու մսղու շալուցմեղ ոզմեթմտացն մմարտեթթ մզլիկ
մտ մզչ մա հզի ապա զվմարտեթթ Բոնոպ մհ թերափ մօ
թիս մա Կոբումբու պաժդիլու սհետակով մզովթասոփ

սէր խօսելու և լսուելու հաճոյքին համար . ամէն բանի
վրայ կը խօսէր, բաց ի գիտութիւններէն, որոց մասին
իր տղայութենէն ի վեր անհաջա ատելութիւն մը կը
տածէր, ինչպէս ինքը կ'ըսէր զիտուններուն : Աթոսին
չափ պերծ ձեւեր չունէր, և այս մասին իր նուաս-
տութիւնն զգալով, այս ազնուականին նկատմամբ
անիրաւ վառմունք ունեցած էր իրենց յարաքերութեան
առաջին օրերը, և ճգնէր էր գերազանցել զանիկայ՝ իր
շքեղ հաղուստնրով : Բայց, հարցանակիր իր պարզ
տառաստվով (հարմանի) և մի միայն զլուխը զէպ ի
ետեւ նետելու և ոտքերն յառաջ երկարելու ձեւովը,
Աթոս՝ նոյն վայրկեանին իսկ՝ ըրեն պատշաճ եղած
զիրքը կ'առնէր և պերծատէր Բորթոսն երկրորդ կարգը
կիջեցնէր : Բորթոս ինքզինքը կը մմիիթարէր՝ ¶ ար
Դրէվիլի նախասենեակը և Լուվրի պալատին զօրա-
նոցները լիցնելով իր սիրային արկածներուն պատմու-
թիւնով, որոց մասին Աթոս բնաւ չէր խօսեր, և,
նոյն պահուն, հագուստի ազնուականութենէն սուրբ
ազնուականութեան, դասաւորութենէ պարոնութեան
անցնելէ յետոյ, միծ կարեւորութեամբ կը խօսէր օտար
իշխանունոյ մը մասին որ իրեն մնծ բարիք մ'ընել
կ'ուզէ հեղիր :

Հին առած մը կ'ըսէ . «Այսողէս տիրոջ այսովէս ծառայ» : Ուրեմն Աթոռի ծառայէն անցնինք Բորթոսի ծառային . Կրիմօէն Մուսգըթոնի :

Մուսգըթօն Նորմանացի մ'էր որուն տէրը փոխած էր անոր մեղմ Պօնիֆաս անունը՝ չատ աւելի հնչական Մուսգըթոն անուան։ Բորթոոի ծառայութեան վեհապետ է առաջարկութեան անձաւան և առեց հաղուստ

Դաշտի պայման մէջ քոռու ոչինչների մալոցիսմակի ոգ
։ Ճմղղիսա զրասոս
տժ վարդաբանմթիւ շալղղրութ ծէյ եղածմի պէհ քոռուն
Ժկամս ուղամկանվիտանումկ մի շանումիր ու շոնի սմրան
մս մկիրիմկ, նորպատ միսմակը մասունեսթի ոգ

‘ըգ պէհք ովթաշուտմղ ող ՚ի՞ ոնց
ելութ ՚Յուզտմթա փախու ՚հզմ փախու մեսպատմղ մակ
մցովթուսքարտք վժբակն խակիտհաս բառն մի դրս
շաստմաւ մս շամկ ՚Ավիհազվ ՚ՀՅ ՚ծհք ովթատմթան
վատով եկտ ՚լ ՚Նվմիտուղմ մեստուտպմղ ոմո ժհմն
՚հ ժահիս ՚հզմ պավթատմկցու մս ժողո քո նամս մորո
յալզար ՚ծիր ովթաշուն ոմո ՚հթ եղտատցոր ՚ո ՚Ժվկան
եգտ ՚ծիր ՚զառմզգմվիտպանմց ՚Պապչիսմա ՚ովհրանու
մի մմդղորիյր մմզ ՚մյ ՚իսպատք ոհկ մմատետթթ ՚Երանկու
՚Ավիհազվ ։ մոկտառե վլդրա մորոչ չպի ՚ո ՚ոչեսու
՚ովհրանու ։ ժհմնաց պառալի ելութ ՚ուու ՚ուու’ —

մասի մասի մարտու պաղթաստիուցի մդջ մմզմզկիոն ուս զմբքավոր պինտասե մհյ ստիուցի հա ։

ՀՅԱ ՆԿՋ ԽՎԱՄՈՒԻ ՄԱՊԵԼԻ ԱՊ
ՂԱՄԵԼԻ ՄԱՐՄԱՏ ԱՍՔԵՐԴՎԱԾՎՈՅ ՄՊՑ ԵՐ ԽԵԿՄԵԱԾՎ
ՔՊԱՄԵԼԻ ՄԻ ԱԲ ԽԱԲԵՐ ԱՎԻՇՎՎ ՄՐՄՐ ՔԵ ՎՈՄԻ ԱՎԵԿՑՎ
ԺՎԱԿԵԼԻ ԴԿ ՎՈԴԻ ՇԱ ԱՎԵՐՄ ՄՐՄՐ ՄԱ ՄՐՎՎ Դ ԽԱՏՔԵԱ
ՎՎԲԵԽԱՆՄՐՄՐ ԱՃՄԵԿԵԹՔ ՇԱՊ ՎՎԲՎՄ —

զադըլաստիտչպի զվմաղ խաղումով զավթիւնական
ամսէ զվմասի մկանակացնազմ զադըլաստիտչք և նկատ
պվիսա պատասխան զբգեշ յամեն մցուեսի պազպանմիջ և
մգմուրաց մհէ քանատառաւազ մմզվեթով մոյրաց մսու
դ և մհցանի յամեն պհմարանաթ ժապչ հժսադց մի զոտի
առազեղը մհէ փեմով որպ սպն ճ քանեգ զտիմուխոս մմ

օր ըսած էի ձեզ որ ինձ բերէք զանոնք + ինչու չը բերիք:

— Վարն են, Տէր, և Զէր հրամանաւ՝ լու Շէր-
նէյ վեր պիտի կանչէ զանոնք:

— Այս՝ այս՝ թող զան անմիջապէս։ Ժամ
ութիւն կը մօտենայ, և իննին այցելութեան մը կը
սպասեմ։ Գացէք, պարոն դուքս, և մանաւանդ նորէ
եկէք։ Մտէք, Դրէվիլ։

Դուքսը բարեւց և մեկնեցաւ։ Այս վայրկիհանին
որ գուռը կը բանար, երեք հրացանակիրներն և տ' Սո-
դանեան, առաջնորդութեամբ Լա Շեզնէյի, սանդուխին
գլուխը կ' երեւէին։

— ԵԿԵ՛Ք, ԻՄ ՔԱՋԻՐ, ԵԿԵ՛Ք, յանդիմանութիւններ
ունիմ ձեզն ուղղելիք:

Հրացանակի իրները խոնարհելով մօտեցան, ո՞Առ-
դանեան անոնց հետեւեցաւ:

— Զար սատանա՞յ, շարունակեց թագաւորը. ձր
չորսին դէմ Նորին գերապատութեան եօթը զօրա-
կաններ ըլլամն, և գուշ երկու օրուան մէջ կռուելու-
անկարող ընէ՞ք զանոնք: Շատ խակ է, պարոններ, շատ
խսկ է Այս հաշուալ, Նորին գերապատութիւնը ստիպ-
ուած է իր գունդը վերակազմել երեք շաբաթուանէն:
և ես այ ստիպուած պիտի ըլլամ հրովարտակներս գոր-
ծադրելու ամենայն խսութեամբ: Եթէ պակաածը մէջ
մարդ ըլլար, կարեւորութիւն չունէր այնքան, բայց
երկու օրուան մէջ եօթը մարդ, կը կրկնեմ թէ խիս-
տառ է:

— Այս պատճեռութ ալ, վեհափոք Տէր, կը միանէք թէ շուարած և զզջացած՝ կուգան ձեր ներուն.

ԼԻՄՈՆ ԵՒ ԻՐ ՕԳՈՒՏՆԵՐԸ

Աղեղ տեսակները կը ճանչցուին իրենց ծանրութենէն, համելի հոտէն, իրենց բաց զեղին գոյնէն և իրենց անմաղ՝ լերկ մակրեւոյթէն, առանց որ և է արատի, լաւագոյններն են Մալթայի, Խոտիոյ։ Սիկիլիոյ և Բորբուկալի լիմոնները՝ ունին անուշ համ մը և խխոտ համելի համ մը։ Մէնթօնի լիմոնները կը յանձնարարուին յածացաւերու (եել) գարմանումին համար։ Հվկանումրերին և Նոյեմբերին քաղուած պատուղները ամենէն դեղցիկները և լաւագոյններն են, և աւելի երկայն ատեն կրնան պահուիլ։

ԼԻՄՈՆԻ ՅԱՏԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ.— Լիմոնը, նարնջասէիներու (aurantiaces) ցեղին,

շտ քիչ բան կը պարունակէ իրբե սրնունդ, բայց ամէն բանի կը գործածուի, և իրեն պատուական համը, իր խնկանոտ տարրը կը գիւրացնեն մարսողութիւնը։

ԼԻՄՈՆԸ ԻՐԲԵՆԻ ՀԱՄԵՄ.— Լիմոնին թը թուռթիւնը հաճոյ կ'ըլլայ ստամոքսին, և յատեր լաւ կը դտնեն իր գործածուակինը թիւնը իրբե համեմ մաի և բանջարեղէնի վրայ։ Ամէն տեղ կը գործածուի այն ոստրիներու (բարիտիա), թառափկիթի (խալեսար), թացաններու (սալցա) համար, և երբեմն ալ քացախին տեղը բրոնկու համար աղցաններու (սալաս) մէջ։

ԼԻՄՈՆԻՆ ՄԱԿԱԿԵՊԵՏԸ.— Շատ մը անուշեղէն կերակուրներ կը հոտաւէտուին լիմոնի կարտուած կամ քերցոցուած մակակեղեւով, զոր պէտք է յետոյ դուրս հանել, ինչպէս կը հանեն վաճիլը։

ԵՓԱԾ ԼԻՄՈՆԱՁՈՒԹ.— Առէք 3 խոչը լիմոն և 250 կրամ չաքար, լիմոններուն, հիւթը հանսցէք իրեն յատուկ գործիքով, մէկ լիմոնին կէսը պահեցէք՝ զոր քարակ չերտերու պատուած կամ լիմոնի համելի ընելու և ձեր ճաշակին յարմարցնելու համար։ Յաջորդ օրը միայն դործածել, և աւելցնել՝ եթէ կ'ուզուի՞ քիչ մը նարնջածաղիկի ջուրը։

ՀՄՊԵԼԻՔ ԼԻՄՈՆՈՎ.— Կարդ մը տաք բարելիներու մէջ՝ լիմոնը մեծ զեր կը խաղայ, ի մէջ այլոց՝ լիմոն կը դնեն բոնն (punch) ին, տաք կաթին, թէյին մէջ, և ին օտունները և պարափիները ինքնափոխն մէջ կը պատրաստեն թէյր և գաւաթներու մէջ կը լիցնեն։ Կաթ չեն դներ մէջը, բայց լիմոնի շերտ մը կը դնեն՝ անուշահոտելու համար։

ԳԼԵԱՅԱՐԻ.— Մեղմացնելու համար գլեխու յաւերը և ջրացաւերը (nevrriegie), կարեցէք լիմոնի չորս կամ հինգ բոլորակներ, դրէք ճակատին վրայ և լաթով մը

կապեցէք։ Կրնաք երկու կամ երեք անգամ նորոգել լիմոնները։ Ազդու դարման մ'է այս և եթէ անմիջական կերպով չը բժշկէ ալ, գլեթ մեծապէս կը մեղմացնէ ցաւը։

ԿԱԿՈՐԴԻ ՅԱՒԻԵՐՈՒ ԴԱՐՄԱՆ։— Լիմոնին հիւթը պատուական դեղ է կոկորդի ցաւերու համար, մանաւանդ երբ ճերմակ բիծեր կան, պէտք է օրը քանի մը անգամ բիծերուն վրայ քուել լիմոնի հիւթը՝ վրձնի մը կոմ բամպակի կտորի մը միջոցաւ, և պէտք է նաև կոկորդը սոսորդել (կառկառա ընել) լիմոնի հիւթով։

ՅԱՄԱՅԱՒԻԵՐՈՒ (եել) ԲԺՇԿՈՒԹԻՒՆՆ։— Յածացուերը կրնան դարմանուիլ լիմոնով։ Հիւանդը օրը քանի մը լիմոն կ'ուտէ բժշկին հրահանդին համաձայն, մէկէն ակսելով յաջորդաբար մինչեւ տասներկու լիմոն։

ՊՂԻՆՉՆԵՐԸ ՄԱՔԻՆԵԼ։— Լիմոնի հիւթը կտարելապէս կը մաքրէ պղինձը, մանաւանդ քանդակուած պղինձը։ Երկուքի կը բաժնեն լիմոն մը, և ուժով կը յիւն պղինձը, մինչեւ որ բոլոր բիծերը անհետանան, անմիջապէս յետոյ կը սրբեն քարակ լաթով մը, յետոյ քարայծի (chamomile, ապղ խարանար) մորթով մը։ Այս կերպով, մաքրուած առարկայները զերծ կը մնան փոշիին կամ խիսին հետքերէն որոնք միշտ քանդակներուն մէջ կը մնան, և կ'ունենանք խիստ փայլուն պղինձներ։

ՍՏԱՑԱՆՔ

ՎԻԵՆՆԱՅԻ ՄԻՒԹԱՔԵԱՆԿ ՀԱՅԴԻՍ ԱՄՍՈՐԵՍԸ ՄԻԿԱՅԻ Մեատու ի, Բարիզ հրատարակուող տոռզապահական ԲՈՒԺԱՆԻՔԻ Հոկաքի թիւր, Ֆրէզոն հրապարակուող ՓԱՐՈՍ կրն։ Եկեղեց։ և Ազգային Ամսաթերթի Օգոստոսի, ինչպէս և ՄշԱԿ երկօրեայ թերթի Սեպտ. 43ի և 16ի թիւերը

Մամլոյ Եերեմ զտնուող
Ա. Պ. Օ Թ. Ա. Մ Ա. Տ Ո Յ Յ ի
պատկերներէն նմոյցներ

H. PALAKACHIAN, Directeur - Rédacteur
de la Revue Hébdomad. „MÉGHOU“
171, Rue Kabristan, Péra, CONSTANT/PIE

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Թուրքիա՝ տարեկան 250, վեցամսիա 125 դր.
Եւրոպա՝ — 60 ֆրանք.
Ամերիկա՝ — 3 Տօլար.

ԱՌԵԽ ՏԱՐԻ ԲԱԼՈՒԱՆ ՑՈՒՅ

ՀԱՅ

Գրիցինք և շեշտեցինք թէ Հայ գունականներ պէտք է որ որդեգրեն Ամերիկան վաճառականութեան մէջ մուազտած գործակցութեան նոր ոգին և իրենք ալ կազմին առեւտրական միութիւնները թէ որ Կ'ուղեն իրենց վաղուան չահերը ապահովել:

Այս անգամ հարկ կ'զգունք քիչ մը աւելի ծանրանալ վաճառականներու արբուած երկրորդ թելադրութեան վրայ, այսինքն թէ Ամերիկայի պիզնեսը հիմնեն կը խախտի, եթէ ժողովուրդը չայց անոր իր վատահութիւնը, քանզի առեւտրի առանցքը ժողովուրդին վատահութիւնն է: Կ'արժէ որ ամէն հայ առեւտրական լուրջ խորհուրդի առարկայ ընէ առ կէտր:

Դժբաղդ առեւտրականը ան չէ որ գրուէ կը կորսնցնէ, այլ ան՝ որ պիզնես իզ պիզնես բակելով՝ ծուռ ճամբաններով զրամ կը շահի, բայց կը եռանցնէ զրամէ բիւշցու թանկարժէք բան՝ իր նկարագիրը, մարդոց վատահութիւնը, որ առեւտրի առանցքը է: Եւ զիտէ՞ք ինչ ծանր պատիք է վաճառականի, մը համար՝ ծանչ ցուի ժողովուրդէն իրեւ անվատահելի:

Առախուլի է որ Ամերիկայի մէջ ունինք մեծ ու փոքր հայ վաճառականական պատուաւոր տուններ որոնք Ամերիկան ժողովուրդին յարգանքն ու վատահութիւնը շահած են և Հայուն անունը վեր կը բռնին: Պէտք է ցաւով ըսել ասկայն թէ ունինք նաև հայ առեւտրականներ:

Եթէ չէ անոնց թիւը, որ արեւելսն չարչիական գրութեամբ կը վարեն իրենց գործերը, ու երբ յաճախորդին տղիտութիւնը շահագործելով կամ անոր վատահութիւնը չարաչար գործածելով կը յաջողին ահազին աթներով ապրանք ծախել, կը կարծեն թէ վաճառականութիւն կ'ընեն, և իրենք զիրենք ձարալիկ պիզնեսին անդ կը դնեն: Աս կարդի անակը բանակը, անուղղամիտ և վաճառական կոչուելու անդամ անարժան հայերու երեսն չատ մը բարեկիրթ Ամերիկացիներու մէջ լուրջ նախապաշարուած ստեղծուած է հայ առեւտրականներու հանդէպ, և հայ անունն ու նախառինքի ենթարկուած է:

Դանուած են Ամերիկացիներ որ հայ խալիներէ ծանրապէս խարսաւած ըլլալ-

ՀԱՅ

صاحب و مدير مسئولي هووناز بالاقاشيان

استانبول بک اوغلي قبرستان سوقاق تورزو ۱۷۱

Արօնաւոր, Խմբագիր եւ Պատասխան, Տիուեն

ՖԱԼԱԳԱՆԵԱՆ

Կ. ՊՈԼԵՍ, Բեյրա, Գալայիսան փողոց, թի. 171

նին հասկնալով՝ անոնց խանութներուն մէջ զանոնք աւազակ կոչելով խայտառակած են: Եւ գետ վերջերս էր որ քուզաքէ մը մեզի զրկուած Ամերիկեան թերթի մը մէջ յօդուածայիր մը նախատալից յարձակումներ կ'ընէր Հայերու դէմ, որովհետեւ հայ խալինի մը 13,000 տոլարի արժուութեամբ զորգը խարէւթեամբ 93,000 տոլարի ծախուած էր հարուստ Ամերիկացիի մը: Թուանշանները կրնան չափանակուած ըլլալ, սակայն այսքանը յայտնի է թէ Ամերիկացի մը պարզմուորէն վատահած է Հայու մը՝ և ան՝ յօդուածագրին բառերով, սոսկալի կերպով կողաստած է իր յաճախորդր: Եւ մեր ճարպիկ Հայը յետոյ գատարան քաշուելով իր արժանաւոր պատիքը կրած է:

Ի՞նչ անխղճութիւն վատահար միջոցներով դրամ շահիլ և օտարներուն առջեւը հայ վաճառականներու պատիքը՝ ու աղջին անունը՝ տանկուիլ բնչուութիւնանք երբ տեղեկանանք թէ Ամերիկեան գլուցներու մէջ ու սուցիչներ կ'զգուշացնեն իրենց տշակերտները որ չըլլայ թէ հայ զարգալավառներէ բան գնեն, քանզի կ'ըսեն, Հայերը կը խաքեն: ԱՌ կը հաք հասկնալ թէ կարդ մը շահամուլ Հայերու խայտակալութեանց ազգեցութիւնը մինչեւ ուր է հասեր: Ամերիկացի նոր սերուղին առջեւ հայ վաճառականներ վարկն է որ կը կորսուի: Եւ ասկիկ գիտէ՞ք ինչ ծանր հարուած է մեր նորահասերիտարդներուն որոնք նոր առեւտրական ասպարէզը մուած են կամ պիտի մտնեն քիչ ետքը:

Իրու է թէ ունինք արժանիքի տէր, պարկեց և վատահարի վաճառականներ ալ Ամերիկացի մէջ, որոնք մեծ յարգունք կը վայելին Ամերիկացիներէ, սակայն ասկիկ որո՞ւ հասկնես, չը որ իմաստունին պէս, մեռած ճանճը իւղագործին իւղը գարշանու կ'ընէ:

Ենք կարծիքով հայ զորգուվաճառներ պէտք չէ որ անսարքեր մեռն այս ինդրոյն հանդէպ, այլ զօրաւոր միջոցներ ձեռք աններու են այս չարաշահութիւնները գաղրեցնելու, որպէս զի փրկեն Հայ անունը և Հայ վաճառականներ պատիքը: Եթէ Հայեր կ'ուղեն առեւտրական ասպարէզին մէջ պատուած դիրքեր գրաւել և ժողովուրդին վատահութեանը արժանանալ, պէտք է որ չէ թէ միայն խո-

բէական արարքներէ խալառ հրաժարին, այյ նաև միանդամ ընդմիշտ պէտք է ձգեն գործ բնելու արեւելեան պժպալի կերպերը—սաել, սակարպկե, բաները ծուներկայացնել, յաճախորդիքն քառակին յելով զիները բարձրացնել, ստայօդ պատմութիւններ յօրինել, մրցակիցները վարկարեն կերեն կերեն համար անոնց ապրանքները վար զարնել, վաճառկումներու և յանձնառ մէջ անծիրդ ըլլալ, անհատարիմ գտնուուիլ, եւն:

Դրամ տահի, ինչ միջոցով կ'ըլլայ բոլըլայ: Չուկայի այս աւետարանի ուրանաւու են Հայ առեւտրականներ, և ուղամբութիւնն ու ճշմարտախօսութիւնը իրենց համար կեանքի սկզբունք ընարելու են: Իսկ եթէ սա ընարութիւնն ընելու իմաստութիւնը չունին, և ամէն բանէ վեր միայն շահն է որ կը փնտուն, նոյն իսկ իրենց շահուն համար կերպութիւնն առաջնորդէն շեղելու չեն:

(Հ. Կոչնակ)

ՀԱՐԹՈՒԱՆ ՕՐԱՑՈՅՑԸ

Հոկտ. 13 23

13 Եւ. Մը. Դեռնիսինոսի Արխալազաւոյնի; Եւ Մը. Անդր. Տիմոքոսի իւ Տիմոքոսի:

14 Աւր. Պահի:

15 Եր. Մը. Աւետարանչացն Մաքրեսի, Մարկոսի, Առիկասու եւ Ցովի:

16 Ք. Կիր. Զ. զինի Խաչի: Ք. կիր Եօրի աւարուուց Հարանիիք:

17 Ք. Մը. Աւբացն Ղաւեկիսանոսի Հայ.ին եւ Ցովսկիայ Ածոնօնի եւ Ցովսկիայ Արեմարտացւոյնի, եւ բարեկ. Քսի Ղազարու, Եերցի նորս Մաքրայի եւ Մարիսմու:

18 Գ. Մը. Թևոսին, Զենոնի, Մակար, Եւստիս եւ Մամիկոս:

19 Դ. Պահի:

20 Եւ. Խարիբեանք. Արենի, Քրիստափոր, Կալինիկի եւ Ակիւլինի:

21 Աւր. Պահի:

22 Եր. Եւկուսանի վիպք. Ռեքեսու, Դիունիսի, Սեղբեսւրու, Ելին:

23 Կիր. է. զինի Խաչի: Ե. կիր. Եօրի աւարուուց Հարանիիք:

ՏՊԱԳ. Յ. Գ. ՓԱԼԱԳԱՆԵԱՆ